

25 jaar Viswerkgroep **De Prik**

Martijn Schiphouwer

We zijn op bezoek bij Gert Jan Blankena en Romeo Neuteboom Spijker van Viswerkgroep De Prik. Dit vanwege hun 25-jarig jubileum en het winnen van de RAVON Stimuleringsprijs van €1.500,-. Aan de keukentafel van Gert Jan in Loenen brandt het gesprek los onder het genot van een schuimtaartje en een warme kop thee.

Het begin

De start van de werkgroep wordt door Gert Jan verklaard: "Tot 1987 was ik hoofd van het Centrum voor Natuur en Milieu Educatie (CNME) in Apeldoorn en heb ik veel contacten opgedaan. Daarna kwam ik in dienst bij de Gemeente Apeldoorn als ecooloog. Het toenmalige waterschap had nog geen belangstelling voor de ecologie in de Veluwe beken. Het draaide vooral om landbouwbelang, want op de Veluwe stroomde dat water toch wel weg. In 1992 kwam Arno Goossens bij het CNME werken. Hij kwam met het idee om ook op de Veluwe vissen te gaan inventariseren. Arno maakte toen deel uit van de Amersfoortse 'Vissenwerkgroep Het Vetje', onder andere met Vincent van Laar en Willem van Deventer. De plannen werden gesmeed en er

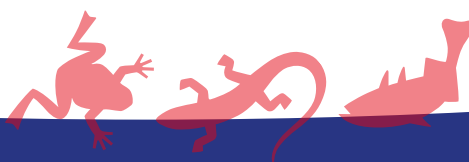
werd een 'mannenclubje' opgericht met Hub Cuppen, Gerard Willemsen en Gert Jan om systematisch de oostelijke Veluwe te bevissen. We noemden onze werkgroep 'De Prik', uiteraard naar dat prachtige mysterieuze visje de beekprik, maar ook om de ogen van het toen nog zeer conservatieve waterschap te openen voor het ecologische belang van de Veluwe beken."

De eerste wapenfeiten

Gert Jan: "We verklaarden in 2017 al 25 jaar bezig te zijn, we hebben dat vervolgens bijgesteld naar 2018, omdat we het eerste rapport in 1994 publiceerden met gegevens van 1993. Het blijkt nu dat onze eerste visactiviteit plaatsvond op 13 juni 1992. Een van de eerste activiteiten

Het prille begin van Viswerkgroep De Prik met Hub Cuppen, Arno Goossens en Gert Jan Blankena, Wenumse beek 1995. (Foto: Archief De Prik)

ging naar de Verloren Beek, waar we volgens Hub kans maakten op interessante soorten. Na kort scheppen vingen we een vis die we niet herkenden, na enig zoekwerk bleek het een elrits! Voor ons was dat meteen een grootse ontdekking die breed werd uitgedragen, onder andere in de regionale media. We zullen nooit vergeten dat we een paar maanden later terugkwamen en een schelle stem van een aanwonende bejaarde vrouw in een Veluws dialect hoorden roepen: 'Elrits'n vang'n? Dat deed ik hier al als kind!' Dit zette aan tot uitzoekwerk in oude literatuur. Wat bleek, de eerste verwijzing naar een elrits op de Veluwe stamt al uit de jaren 20. Ook de beekprik bleef niet onaangeroerd. De Prik vond het inmiddels bekende 'beekpriktrappelen' uit om larven te vangen. Dit was toen zo vernieuwend dat zelfs de Vissenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg afreisde om de techniek af te kijken. Kortom het enthousiasme om meer te ontdekken was geboren!"

Netwerk en invloed

Gert Jan: "De eerste rapporten van Viswerkgroep De Prik verschenen in 1994 en 1995 met soortbeschrijvingen, resultaten van inventarisaties en vooral ook aanbevelingen richting het waterbeheer. Dit werk werd ondersteund door het toenmalige Zuiveringssschap Veluwe, die verantwoordelijk was voor de waterkwaliteit en het drinkwaterbedrijf Vitens. Deze organisaties hadden al wel oog voor ecologie. Zij betaalden de kosten van het drukken van de rapporten en sponsorden onze waadpakken. In eerste instantie werden de rapporten met argusogen ontvangen door het toenmalige waterschap; met name de aanbevelingen. Er kwamen discussies op gang, bijvoorbeeld over het ecologisch beperkte inrichtingsplan van de Beekbergerbeek. De provincie kwam er zelfs aan te pas om in te grijpen. Toen is gelukkig een beter plan geschreven. Gelukkig werd daarna de houding steeds constructiever en begon men anders te denken. De aanbevelingen van De Prik legden de basis om een beekherstelprogramma te starten. Gerard Willemsen kreeg zitting in de projectgroep 'Integraal waterbeheer Oost-Veluwe' en uiteindelijk heeft dit onder meer geleid tot het inzetten van De Grift als verbindend element tussen de Oost-Veluwse sprengen. Dit om de isolatie van al die beken, die afgekoppeld waren van De Grift om het Kanaal van voldoende water te voorzien, op te heffen. Destijds traden soms calamiteiten op, bijvoorbeeld droogval of door loonwerkers die vuil materiaal in de beken schoon spoelden met alle gevolgen van dien voor de vispopulatie."

Romeo licht verder toe: "Sinds die tijd heeft de relatie met het waterschap een vlucht genomen, mede door de bredere moderne kijk van het waterschap. Werken aan een betere ecologisch gezonde leefomgeving, met hulp van vrijwilligers, is een van de speerpunten geworden. Het waterschap heeft inmiddels een actief vrijwilligersbeleid om meer dan 300 vrijwilligers te ondersteunen, waaronder onze viswerkgroep. Ook in de samenwerking met RAVON voelen we ons echt thuis, met korte lijnen en goed contact. Onze werkgroep zelf is inmiddels een netwerk op zich, met groepsleden van Waterschappen, Alterra, OAB Nederland, Helicon, Larenstein, biologieleraars en mensen met bredere interesses, waaronder onderzoek aan de knoflookpad, reptielen en het overzetten van amfibieën."

Ontwikkeling

Gert Jan: "In het begin ontvingen we van Vitens en het Zuiveringssschap een financiële bijdrage om waadpakken aan te schaffen en netten te

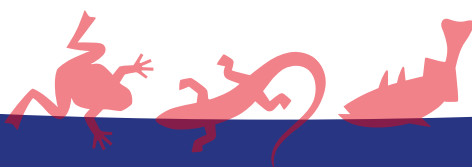
December 2017 hebben we een afsluitende borrel gehouden om de plannen voor 2018 te maken. We hebben hierbij ook nagedacht over de invulling van de RAVON-stimuleringsprijs die we hebben ontvangen tijdens de RAVON-dag op 11 november 2017. Van links naar rechts Gert Jan, Romeo en Henk Jan. (Foto: Bas Wrekenhorst)

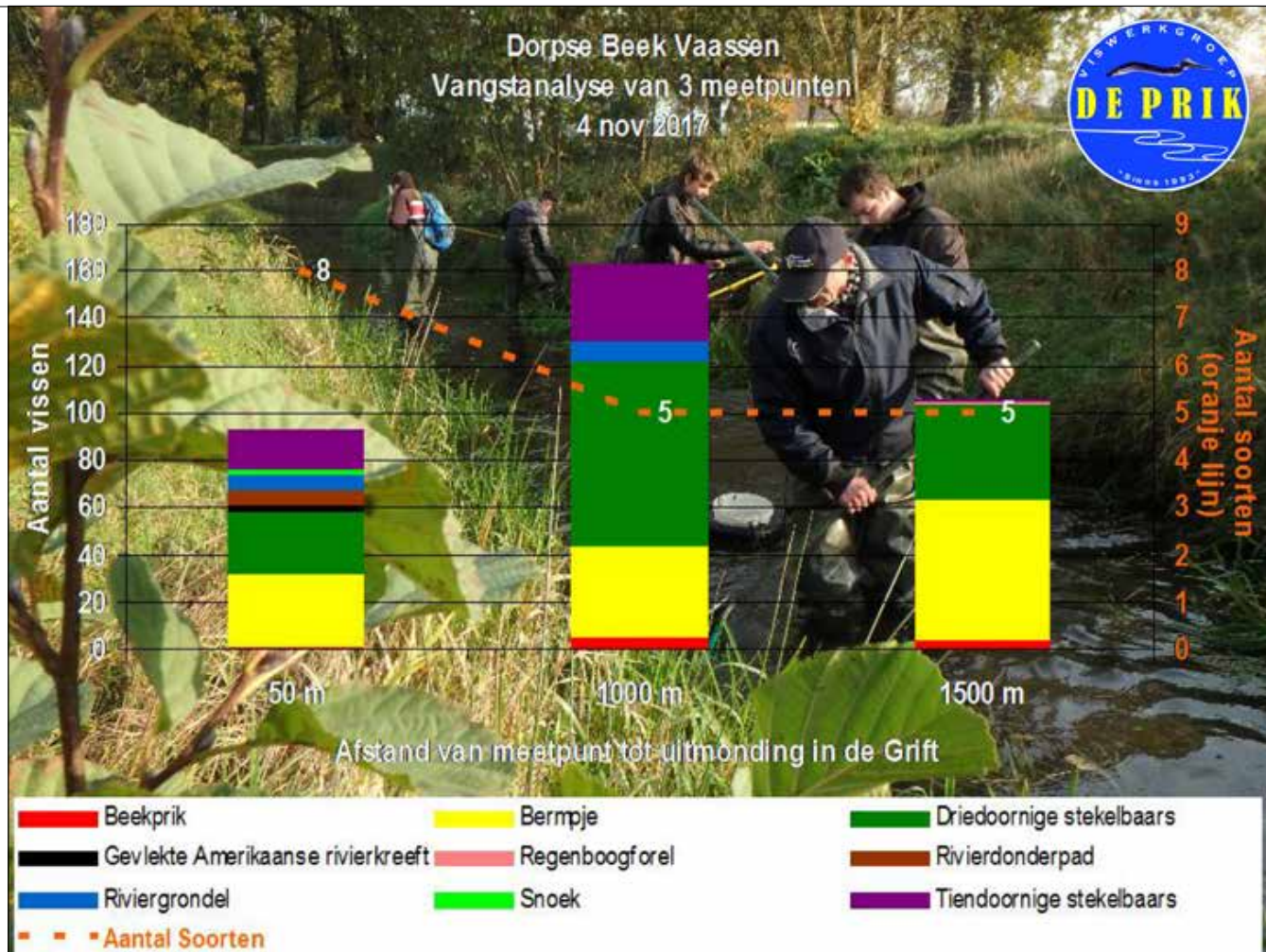
maken. De netten werden genaaid door Masha Cramer, die ik kende van het CNME. Het frame werd gemaakt door de plaatselijke smid. De netten waren zwaar en degelijk. Zo degelijk dat ik, vele jaren later, met Masha ben getrouwd. Het mannenclubje van het begin dunde in de jaren 90 langzaam uit. Gelukkig kwamen er 'jonge' gasten bij uit Zwolle. Maar ja, zij kregen kinderen. En om toch op zaterdag te kunnen vissen werd mijn bejaarde moeder ingeschakeld als oppas, om op locatie op de kinderen te passen. In 2002 kwam Romeo bij de werkgroep en hij wist steeds meer mensen enthousiast te krijgen. Dat heb je nodig, want door de jaren heen stoppen mensen vanwege kinderen, andere hobby's of leeftijd. Van het toenmalige mannenclubje ben ik als enige over. Toch hebben we nu als kern een vijftiental werkgroepleden van alle leeftijden. Bij een gemiddelde maandelijkse activiteit zijn we minimaal met z'n vijven."

Romeo vult aan: "We werken tegenwoordig met Facebook, Twitter, Instagram en een App-groep. Daarmee kunnen we goed contact houden binnen de werkgroep en krijgen we steeds meer uitstraling naar buiten. We doen steeds meer contacten op. Soms haken zelfs mensen uit Eindhoven of Den Haag aan om een dagje mee te gaan met onze maandelijkse activiteit."

Toekomst en creativiteit

Romeo is enthousiast over de huidige gang van zaken binnen de werkgroep en de ontwikkelingen die nog in het verschiet liggen: "We zitten hier nu met z'n tweeën, maar er zit nog veel meer passie en initiatief in onze groep. Afgelopen jaar was bijzonder voor ons. Eén van onze werkgroepleden, Kars Witman, heeft het onderzoek naar prikken voor zijn afstudeerstage bij RAVON weer naar een hoger niveau getild. Dit willen we doorzetten door net als in 1994 onze gegevens weer meer zichtbaar te maken, bijvoorbeeld via rapporten en adviezen. Als 'vriendengroep' doen we vooral ook leuke dingen voor de gezelligheid. Zo hebben we vorig jaar in mei een heel bijzonder Geulweekend gehad in Limburg op uitnodiging van 'Visstandbeheercommissie de Geul en zijbeken'. Dit jaar is een heel speciaal jaar voor ons vanwege ons jubileum en gaan we iets verder weg: Naar de Semois (Ardennen) om daar de visstand te onderzoeken. Onze facebookpagina is een succes. Met 'prik'kelende berichten worden we nu tot ver buiten onze eigen regio gevolgd en leuke ideeën zijn gelukkig overgenomen, denk aan de RAVON-autoraamsticker en -neptattoo. We gaan dit jaar ook beginnen met het delen van kennis via lezingen in onze 'Masterclasses'. Hierbij is ook Helicon betrokken. Door de connecties met Helicon en jonge gasten als Kars en Tom, krijgen we ook meer

Verwerking en presentatie van gegevens uit een inventarisatie in de Dorpse Beek. (Bron: De Prik)

verjonging binnen de werkgroep.” Gert Jan vult aan: “Die jonge mensen willen juist op pad met leeftijdgenoten, dat trekt aan.” Romeo vervolgt: “We hebben vlak voor de kerst een afsluitende borrel gehouden om de plannen voor 2018 te maken. We hebben hierbij ook nagedacht over de invulling van de RAVON-stimuleringsprijs die we hebben ontvangen tijdens de RAVON-dag op 11 november 2017. We willen met het geld hele toffe dingen gaan doen. Onder andere willen we ons naar Engels voorbeeld van de ‘Wild Trout Trust’ met ‘Stream Teams’ gaan inzetten om actief habitat te verbeteren door lokaal het inbrengen van vers hout te realiseren. Dit willen we doen in afstemming met het waterschap en daarbij samenwerking zoeken met Landschapsbeheer Gelderland. Die hebben veel ervaring op het vlak van beheer met vrijwilligers. Verder hebben we het idee om een heus ‘Visfestival’ te organiseren in het kader van ons jubileum. Die RAVON-stimuleringsprijs willen we dus echt gebruiken voor het stimuleren. We willen daarbij aandacht voor vis en habitat via lezingen, activiteiten en muziek. Met al onze inspanningen bij elkaar hopen we door een combinatie van leuke mensen, positiviteit, het betrekken van omwonenden en publiciteit voor een breder publiek, meer bewustzijn te creëren voor vissen. Daarin staat voor ons bewustzijn gelijk aan bescherming en voelen wij ons ambassadeurs voor dit doel.”

Summary

Fishing workgroup De Prik celebrates 25 years

In 1992 a small group of fish enthusiasts founded ‘Viswerkgroep De Prik’, a volunteer working group of which the name refers to the brook

lamprey. They started monitoring rheophilic fish species in the numerous small streams of the central Dutch Veluwe area. The goal was to create awareness of these species and their habitats in order to protect them. An important aspect of this effort was to stress the importance of these habitats and associated species to, at the time, the rather ‘conservative’ water manager who was mainly focused on agricultural interests. Over time, the working group has uncovered a great deal of knowledge and had an impact on management decisions regarding stream restoration. To date the working group is still creative, proactive, diverse and very much thriving. This year the group celebrates its 25th anniversary. Due to their important work RAVON granted them €1,500 to facilitate and stimulate the continuation of their work in this field.

Martijn Schiphouwer

RAVON, Postbus 1413, 6501 BK Nijmegen,
martijn.schiphouwer@ravon.nl

Meer informatie over Viswerkgroep De Prik
website: www.ravon.nl/deprik

Facebook: www.facebook.com/Viswerkgroep-De-Prik

Twitter: www.twitter.com/vwg_de_prik

